

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 376 Din 29.04.2020

Dosar nr.: 212/2020 conexat cu 221/2020 și 267/2020

Petiția nr.: 1962/25.03.2020, 1966/25.03.2020 și 2334/21.04.2020

Petenți:

Reclamat: Ministerul Afacerilor Interne

Obiect: prevederi discriminatorii în Ordonanța Militară 3 din 24.03.2020

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

- 1.
- 2.
- 3.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

4. Ministerul Afacerilor Interne, cu sediul în Piața Revoluției 1a, București

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

5. Prevederi discriminatorii în Ordonanța Militară nr. 3 din 24.03.2020 prin încălcarea prevederile articolului 34 alin. (1) din Constituția României, care garantează dreptul la ocrotirea sănătății, dar și încălcarea dreptului la liberă circulație garantat de art. 53 alin. (2).

III. Citarea părților

6. Având în vedere că prevederile Ordonanței Militare 3 au fost perfectate în sensul celor sesizate prin adoptarea Ordonanței Militare 4, nu s-a mai efectuat procedura de citare a părților.

IV. Susținerile părților

Susținerile petenților

7. Ordonanța Militară nr. 3 din 24.03.2020 la articolele 2 și 3 prevede următoarele:

Art. 2 „Circulația persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani, în afara locuinței/gospodăriei, este permisă numai în intervalul orar 11.00-13.00, strict pentru următoarele motive:

a) deplasarea pentru asigurarea de bunuri care acoperă necesitățile de bază ale persoanelor și animalelor de companie/domestice;

b) deplasarea pentru asistență medicală care nu poate fi amânată și nici realizată de la distanță;

c) deplasarea din motive justificate, precum îngrijirea/ însoțirea unui minor, asistența altor persoane vârstnice, bolnave sau cu dizabilități, ori în cazul decesului unui membru de familie;

d) deplasări scurte, în apropierea locuinței/gospodăriei, legate de activitatea fizică individuală a persoanelor (cu excluderea oricăror activități fizice colective), cât și pentru nevoile animalelor de companie/domestice.

Art. 3 „Circulația persoanelor prevăzute la art. 2, în exteriorul locuinței/gospodăriei, este permisă și în afara intervalului orar 11.00-13.00, dacă aceasta se face în interes profesional ori pentru realizarea de activități agricole.”

8. Coroborând prevederile art. 2 și art. 3, petenta precizează că, deși măsurile sunt luate în sensul restricționării dreptului la libertatea de circulație, ele aduc atingere dreptului la ocrotirea sănătății.

9. Astfel, din cele două articole rezultă că unei persoane cu vârsta de peste 65 de ani îi este interzisă deplasarea pentru asistență medicală care nu poate fi amânată și nici realizată la distanță, în afara intervalului orar 11.00-13.00.

10. Petenta C.N. precizează că nu există o susținabilitate logică a acestor prevederi din Ordonanța Militară nr. 3, având în vedere că nu s-a luat în considerare faptul că în intervalul orar 11.00-13.00, persoanele cu vârsta de peste 65 de ani nu își pot rezolva toate problemele ce necesită părăsirea locuinței, și nu s-ar fi demonstrat că această categorie de persoană ar risca mai puțin în acest interval orar.

11. Petentul M.C. are vârsta de 71 de ani și se consideră discriminat de prevederile Ordonanței Militare nr. 3, prin care i se îngrădește dreptul la liberă circulație, într-un interval orar strict 11.00-13.00, în comparație cu persoanele cu vârsta de sub 65 de ani.

V. Motivele de fapt și de drept

12. În fapt, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), reține faptul că petenții se consideră discriminați de prevederile Ordonanței Militare nr. 3, prin îngrădirea dreptului la circulație a persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani, strict în intervalul orar 11.00-13.00, cu excepția celor care se deplasează în interes profesional ori pentru realizarea de activități agricole.

13. Colegiul reține sub analiză, în primul rând, expunerea petentului M.C., care invocă încălcarea dreptului la liberă circulație garantată de art. 53 alin (2) din Constituția României, a persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani, în comparație cu persoanele care nu au împlinit această vârstă.

14. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin(1) prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice

alte domenii ale vieții publice”.

15. În perspectiva prevederilor art. 2 alin (1) al **O.G. nr. 137/2000** se analizează în ce măsură persoanele care au împlinit vârsta de 65+ de ani au fost discriminate, prin limitarea timpului de circulației în intervalul orar 11.00-13.00 în afara locuinței, în comparație cu persoanele cu vârsta de sub 65 de ani, cărora li se permitea circulația în baza unei declarații pe propria răspundere în orice interval orar.

16. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

17. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin.3 al **O.G. nr. 137/2000**: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”*).

18. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Mussele împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*

19. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamantului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

20. În mod evident criteriul de diferențiere este cel al vârstei.

21. Colegiul director analizează dacă în cazul semnalat de către petenți se întrunesc condițiile pentru existența unei fapte de discriminare. Pentru ca o faptă să fie calificată discriminatorie trebuie să îndeplinească următoarele condiții: a) existența unui tratament diferențiat a unor situații analoage sau omiterea de a trata în mod diferit situații diferite, necomparabile; b) existența unui criteriu de discriminare conform art. 2 alin(1) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările ulterioare; c) tratamentul să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a unui drept recunoscut de lege; d) tratamentul diferențiat să nu fie justificat obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop să nu fie adecvate și necesare.

22. Din analiza celor expuse de partea reclamată în mass-media dar și din susținerile petentului M.C., s-a reținut că persoanele care au împlinit vârsta de 65 de ani, atât în România, cât și în întreaga lume în contextul răspândirii virusului SARS-CoV-2 reprezintă categoria de persoane vulnerabile.

23. Identificarea categoriilor vulnerabile a fost realizată prin evoluția acestei epidemii în țările afectate anterior României. Astfel, China, Italia și Statele Unite ale Americii au publicat numeroase studii. Aceste studii iau în calcul vârsta pacienților. Cu titlu de exemplu în Italia, vârsta medie a persoanelor care au decedat a fost de 78,5 ani.

24. În acest context, din analiza art. 5 al O.G. 137/2000, dar și din susținerile petentului M.C.

raportat la îndeplinirea elementelor constitutive ale faptei de discriminare, Colegiul director reține că, în speță, acestea nu se întrunesc, nefiind vorba de situații comparabile, nefiind încălcat principiul egalității și nici cel al nediscriminării, deoarece persoanele care au împlinit vârsta de 65 de ani constituie grupul vulnerabil al acestei pandemii.

25. În al doilea rând, Colegiul director reține, sub analiză, prevederile art. 2 coroborat cu art. 3 din Ordonanța Militară nr. 3 care stipulează:

Art. 2 „Circulația persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani, în afara locuinței/gospodăriei, este permisă numai în intervalul orar 11.00-13.00, strict pentru următoarele motive:

a) deplasarea pentru asigurarea de bunuri care acoperă necesitățile de bază ale persoanelor și animalelor de companie/domestice;

b) deplasarea pentru asistență medicală care nu poate fi amânată și nici realizată de la distanță;

c) deplasarea din motive justificate, precum îngrijirea/ însoțirea unui minor, asistența altor persoane vârstnice, bolnave sau cu dizabilități, ori în cazul decesului unui membru de familie;

d) deplasări scurte, în apropierea locuinței/gospodăriei, legate de activitatea fizică individuală a persoanelor (cu excluderea oricăror activități fizice colective), cât și pentru nevoile animalelor de companie/domestice.”

Art. 3 „Circulația persoanelor prevăzute la art. 2, în exteriorul locuinței/gospodăriei, este permisă și în afara intervalului orar 11.00-13.00, dacă aceasta se face în interes profesional ori pentru realizarea de activități agricole.”

26. Colegiul Director al CNCD are în vedere dispozițiile art.2 alin(3) din OG nr.137/2000, republicată privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare. Astfel, articolul în speță dispune că „Sunt discriminatorii potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin(1), față de alte persoane, în afara cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare”.

27. Astfel pentru a analiza din perspectiva discriminării indirecte se au în vedere:

✓ prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre

✓ care au efect de dezavantajare pe baza unui criteriu (rasă, naționalitate, etnie etc.)

✓ exceptând situațiile în care există un scop legitim, metodele sunt adecvate și proporționale

În situația **discriminării indirecte**, ne plasăm în câmpul de **aplicare al unui criteriu aparent neutru**, la prima vedere, ceea ce scoate din discuție un raport de cauzalitate direct, însă, în fapt, **se produce un dezavantaj față de o persoană sau față de un grup de persoane în raport cu o caracteristică sau un criteriu de discriminare interzis.**

28. În speța de față **criteriile sau practicile aparent neutre** au fost identificate ca fiind:

✓ **Circulația persoanelor care au împlinit vârsta de 65 ani în afara intervalului orar 11.00-13.00 în interes profesional ori pentru realizarea de activități agricole** deoarece aceste criterii sunt impuse și aplicate tuturor persoanelor, excluzându-le dreptul la circulație persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani, dar care au nevoie de asistență medicală în afara intervalului orar 11.00-13.00.

29. Existența unui scop legitim nu este suficientă. Diferența de tratament trebuie, de asemenea, să fie proporțională cu acest scop.

30. Din această perspectivă, chiar dacă prevederile art. 2 al Ordonanței Militare nr. 3 au avut drept scop protejarea persoanelor cu vârsta de peste 65 de ani, nu s-a luat în considerare respectarea dreptului ocrotirii sănătății care este garantat prin art. 34 alin. (1) din Constituție.

31. Prin art. 3 al Ordonanței Militare nr. 3, au fost prevăzute doar două excepții, excluzând practic, posibilitatea persoanelor cu probleme medicale să se deplaseze în afara intervalului orar specificat în ordonanță.

32. Articolul 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000 prevede „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin: **h)** refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.”

33. Din coroborarea art.2 și art.3 al Ordonanței Militare nr. 3, rezultă că unei persoane care a împlinit vârsta de 65 de ani, îi este interzisă deplasarea pentru asistență medicală care nu poate fi amânată și nici realizată la distanță în afara intervalului orar 11.00-13.00, în timp ce persoanele care trebuie să se deplaseze în interes profesional ori pentru a realiza activități agricole le este permis în afara acestui interval orar pe baza unei adeverințe sau declarații pe propria răspundere.

34. Având în vedere justificările de mai sus, Colegiul director constată că se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare raportat la art. 2 alin. (1) și art.10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000.

35. Corectarea acestor restricții a fost realizată prin intermediul Ordonanței Militare nr. 4 prin art. 1 care prevede: *„Circulația persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani, în exteriorul locuinței/gospodăriei, este permisă și în afara intervalului orar 11.00-13.00 dacă aceasta se face pentru rezolvarea problemelor de natură medicală, precum tratamentele oncologice planificate, dializă etc. folosind mijloacele proprii de deplasare sau ale familiei/sușținătorilor sau, după caz, mijloacele de transport sanitar special destinat.”*

36. Chiar dacă aceste restricții au fost corectate prin Ordonanța Militară nr. 4, s-a constatat discriminarea întrucât, de la momentul adoptării Ordonanței Militare nr. 3 până la rectificarea aspectelor prin Ordonanța Militară nr. 4, au fost produse efecte discriminatorii.

37. Colegiul director aplică sancțiunea de avertisment, având în vedere că aspectele sesizate au fost rectificate.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 5 voturi „pentru” și unul „împotriva” referitor la *limitarea accesului persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani la asistență medicală care nu poate fi amânată și nici realizată la distanță în afara intervalului orar 11.00-13.00*, iar cu privire la *încadrarea persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani în grupul vulnerabil al pandemiei* - cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. În ceea ce privește încadrarea persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani în grupul vulnerabil al pandemiei, nu se întrunesc elementele constitutive ale faptei de discriminare potrivit art. 5 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
2. În ceea ce privește limitarea accesului persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani la asistență medicală care nu poate fi amânată și nici realizată la distanță în afara intervalului orar 11.00-13.00, se constată existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 lit. h) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată;
3. Sancționarea părții reclamate cu avertisment;
4. O copie a prezentei hotărâri va fi comunicată părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată online în data de 29.04.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DINCĂ ILIE – Membru, GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru, SANDU VERONICA TATIANA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD

Data redactării: 04.05.2020

Redactată și motivată: ACF/AA

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.